

01.02.2024

Note informative

Campania națională de informare "Educație financiară pentru toți"

Cum să stabilim corect obiectivele financiare

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[1]

[Cum să stabilim corect obiectivele financiare](#) [1]

CUM EFECTUĂM UN TRANSFER DE BANI ÎN ȚARĂ ȘI / SAU PESTE HOTARE

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[2]

Cum efectuăm un transfer de bani în țară și / sau peste hotare [2]

Situații tipice de încălcare a drepturilor consumatorilor de servicii financiare

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[3]

Situații tipice de încălcare a drepturilor consumatorilor de servicii financiare [3]

Ce sunt rezervele internationale și ce rol joacă în economie

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[4]

Ce sunt rezervele internaționale și ce rol joacă în economie [4]

Ce să facem dacă nu putem achita un credit

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[5]

Ce să facem dacă nu putem achita un credit [5]

Cum și de ce să investim la burse

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[6]

Cum și de ce să investim la burse [6]

De ce lumea se îndreaptă spre o economie cu mai puțin numerar

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARȚEA POPORULUI
AMERICAN

[7]

De ce lumea se îndreaptă spre o economie cu mai puțin numerar [7]

Cum ne gestionăm rațional bugetul personal

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[8]

Cum ne gestionăm rațional bugetul personal [8]

Comportamentul rațional în materie de creditare

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[9]

Comportamentul rațional în materie de creditare (pentru persoanele fizice) [9]

Cum asigurările de viață și pensiile private ne pot pregăti de pensionare

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[10]

Cum asigurările de viață și pensiile private ne pot pregăti de pensionare [10]

Ce sunt serviciile de investiții și cum acestea ne ajută să accesăm piața de capital în condiții sigure

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[1]

Ce sunt serviciile de investiții și cum acestea ne ajută să accesăm piața de capital în condiții sigure [1]

Ce facem cu economiile: păstrăm, cheltuim sau investim?

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[12]

Ce facem cu economiile: păstrăm, cheltuim sau investim? [12]

Piramide financiare: cum evităm capcanele

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[13]

[Piramide financiare: cum evităm capcanele](#) [13]

Platformele de finanțare participativă – cum ne pot fi de ajutor

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[4]

Platformele de finanțare participativă (crowdfunding, crowdlending, crowdinvesting) – cum funcționează și cum ne pot fi de ajutor [4]

Ce este asigurarea RCA: cum ne ajută și cât costă

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[15]

Ce este asigurarea RCA: cum ne ajută și cât costă [15]

Cum evităm supraîndatorarea

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[16]

Cum evităm supraîndatorarea [16]

9407-
5268
4139

Cum să ne pregătim din timp de pensie

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[17]

Cum să ne pregătim din timp de pensie [17]

Cum investim înțelept: principalii pași spre o investiție avantajoasă

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[18]

Cum investim înțelept: principalii pași spre o investiție avantajoasă [18]

Cum să solicitați un împrumut pentru o mică afacere

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[19]

[Cum să solicitați un împrumut pentru o mică afacere](#) [19]

Autoritățile din sistemul financiar și atribuțiile acestora

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

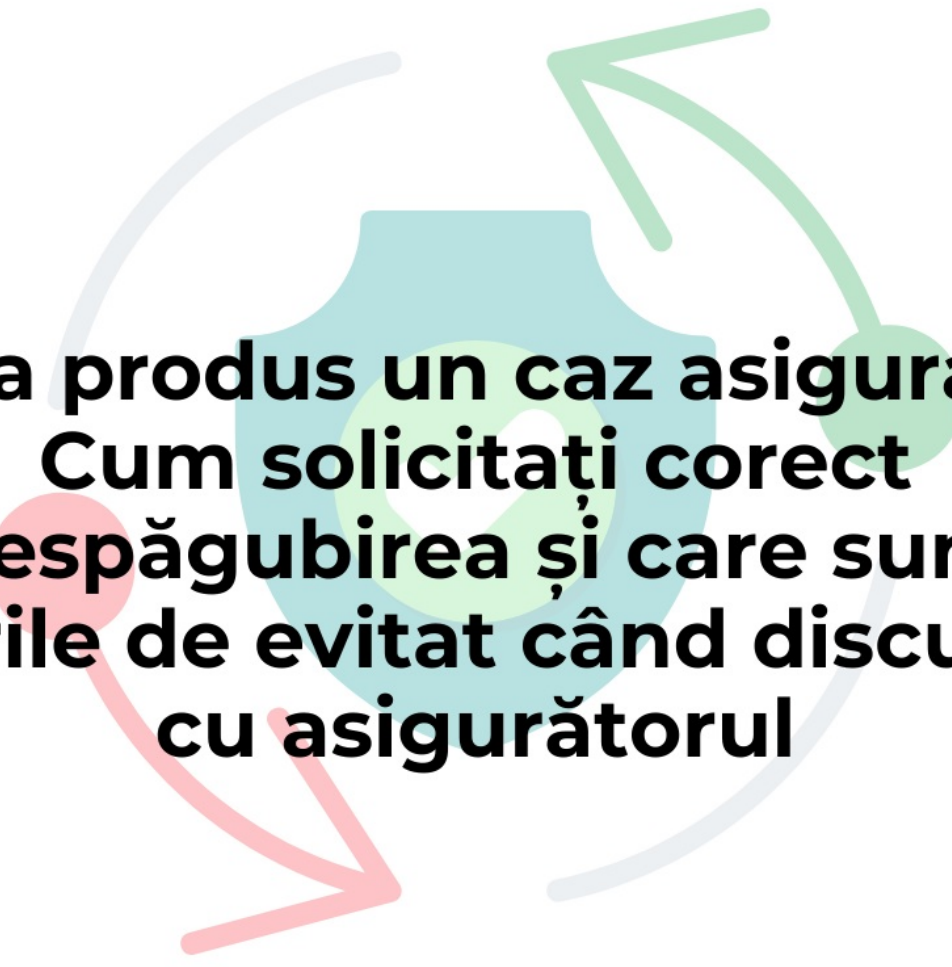
cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[20]

Autoritățile din sistemul financiar și atribuțiile acestora [20]

S-a produs un caz asigurat. Cum solicitați corect despăgubirea și care sunt erorile de evitat când discutați cu asiguratorul

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

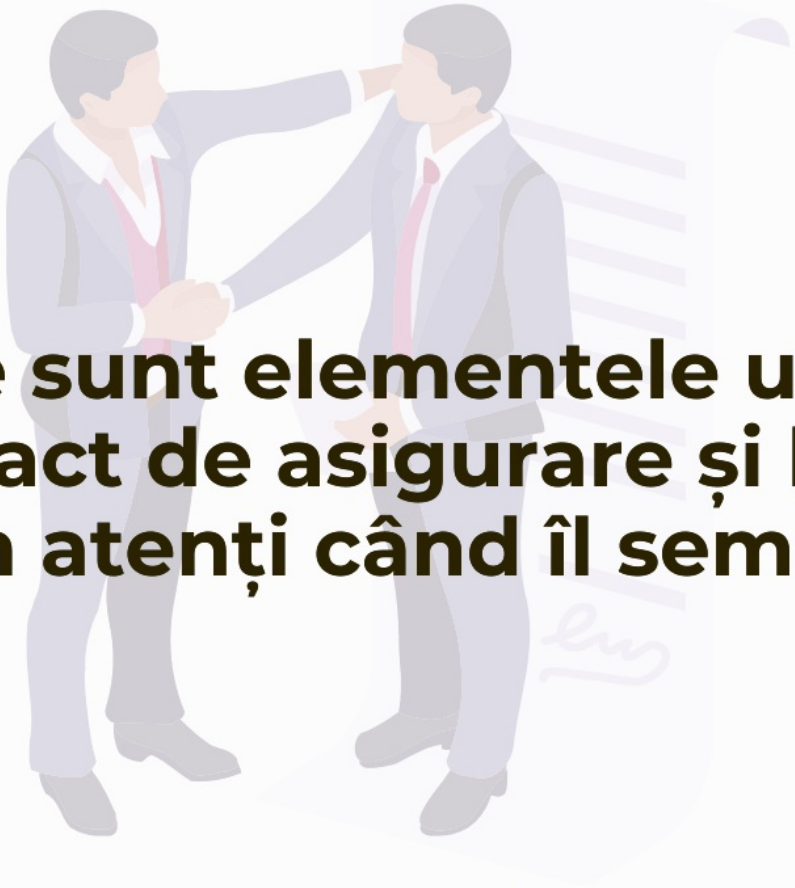
cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[21]

S-a produs un caz asigurat. Cum solicitați corect despăgubirea și care sunt erorile de evitat când discutați cu asiguratorul [21]

Care sunt elementele unui contract de asigurare și la ce să fim atenți când îl semnăm

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARȚEA POPORULUI
AMERICAN

[22]

Care sunt elementele unui contract de asigurare și la ce să fim atenți când îl semnăm [22]

De ce asigurările sunt importante și ce tipuri de asigurări avem în Republica Moldova

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[23]

De ce asigurările sunt importante și ce tipuri de asigurări avem în Republica Moldova [23]

Cum să faci plăți online în condiții sigure și fără riscuri

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[24]

[Cum să faci plăți online în condiții sigure și fără riscuri](#) [24]

La ce să fim atenți când luăm un credit

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[25]

La ce să fim atenți când luăm un credit [25]

Produse financiare: Ce posibilități de economii și investiții sunt pe piața financiară din Republica Moldova

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[26]

Produse financiare: ce posibilități de economii și investiții sunt pe piața financiară din Republica Moldova [26]

De ce dobânzile se pot schimba în timp și ce putem face pentru a ne proteja

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[27]

De ce dobânzile se pot schimba în timp și ce putem face pentru a ne proteja [27]

Inflația - de ce apare și ce instrumente are statul pentru a menține stabilitatea prețurilor

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARȚEA POPORULUI
AMERICAN

[28]

[Inflația - de ce apare și ce instrumente are statul pentru a menține stabilitatea prețurilor](#) [28]

Combaterea falsului: Cursul valutar este format și modificat de BNM

**EDUCAȚIE FINANCIARĂ
PENTRU TOȚI**

o campanie
organizată de

Banca
Națională
a Moldovei

cu suportul
financiar

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

[29]

Combaterea falsului: Cursul valutar este format și modificat de BNM [29]

Despre campania de educație financiară:

Banca Națională a Moldovei, în parteneriat cu Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, lansează diseminarea unui set de materiale informative pe diverse teme din domeniul financiar, destinate consumatorilor de orice vârstă. Setul de informații va fi difuzat în cadrul Campaniei Naționale de Educație Financiară, realizată cu sprijinul USAID (MISRA), pentru cei care doresc să se orienteze în mediul financiar și să-i înțeleagă evoluțiile împreună cu avantajele oferite.

Materialele informative de educație financiară prezintă explicații accesibile tuturor, precum și recomandări cu privire la cele mai bune produse de economisire sau de creditare - evitând riscul de supraîndatorare, sau despre posibilitățile de a investi. Publicul va afla, de asemenea, cum să opteze pentru un produs avantajos de asigurări, să facă plăți fără numerar în siguranță și de ce cunoașterea fenomenului inflației și a instrumentelor de politică monetară a băncii centrale îi va ajuta în luarea deciziilor financiare.

Campania Națională de Educație Financiară este menită să vină în ajutorul cetățenilor cu informații utile pentru a facilita orientarea în mediul financiar și a asigura luarea unor decizii orientate spre bunăstarea individuală și a societății.

Campania națională de educație financiară: "Învată! Dă sens banilor!"

Riscurile financiare, cum le facem față...

Ce este riscul?

Riscul reprezintă probabilitatea sau amenințarea de deteriorare, vătămare, pierdere sau orice altă situație adversă cauzată de vulnerabilități externe sau interne și care poate fi evitată prin anumite acțiuni preventive. Riscurile ne pot afecta pe noi personal, sau familia și sunt prezente în majoritatea domeniilor vieții - sănătate, muncă, în trafic etc.

Care sunt riscurile legate de produsele financiare?

Produsele financiare comportă și ele anumite riscuri. Riscurile financiare constau în deteriorarea valorii economiilor sau investițiilor pe care le deținem, sau creșterea neașteptată a plăților aferente contractelor de credit în care ne-am angajat.

Un produs financiar poate prezenta mai multe riscuri în același timp. Iată câteva exemple de produse financiare și câte un tip de risc care le este specific:

Riscuri financiare la care ne expunem, asigură-te că le înțelegi pe toate:

[30]

Riscurile financiare [31]

Asigurarea auto, protecția ta în trafic...

Ce este asigurarea auto?

În ziua de astăzi depindem tot mai mult de circulația cu mașina, pentru a ne deplasa la serviciu sau pentru a rezolva probleme de rutină. Mereu suntem expuși unui risc de accident care poate cauza pierderi importante atât pentru noi, cât și pentru ceilalți participanți în trafic. Pentru a ne putea proteja de astfel de pierderi au fost create produsele de asigurare auto. Astfel, orice persoană care deține un autovehicul este obligată să procure o poliță de asigurare auto de răspundere civilă care acoperă pagubele rezultate din avariarea mașinii, dar și vătămrile corporale cauzate. În cazul în care, urmare a accidentului rezultă un anumit grad de invaliditate a unei persoane, despăgubirea de asigurare va include diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate pe perioada până la anularea invalidității.

RCA, CASCO, Carte Verde - care este diferența?

Există multiple polițe de asigurare auto: asigurare de răspundere civilă auto (RCA), Carte Verde sau CASCO. Acestea diferă prin faptul că sunt obligatorii sau facultative, că acoperă diferite tipuri de riscuri sau că sunt stabilite în anumite zone geografice.

Elementele unui contract de asigurare auto, asigură-te că le înțelegi pe toate:

[32]

Asigurarea auto [33]

Plățile fără numerar

Mai multă siguranță, mai mult confort

Instrumente de plată electronică

Progresul informațional a dus la apariția unor noi forme de plată fără a mai utiliza banii în numerar. Este vorba de plățile electronice pe care le realizăm atunci când facem cumpărături cu ajutorul cardului bancar, pe internet sau prin intermediul telefonului mobil. Aceste plăți au la bază fie banii din contul bancar în cazul cardului, fie moneda electronică stocată la distanță pe un server și care nu are legătură cu un cont bancar. Moneda electronică de pe server este păstrată în portofelele online personale și o putem utiliza la comercianții și furnizorii de servicii care aderă la această metodă de plată.

Cardul bancar

Unul din cele mai sigure și comode instrumente de plată fără numerar este cardul bancar. Acesta poate fi obținut odată cu deschiderea unui cont bancar și utilizat în țară sau peste hotare, la bancomate, magazine sau alte puncte comerciale care au instalate dispozitive de plată electronică.

Elementele plăților fără numerar, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Card de debit
- Card de credit
- Dobândă la cardul de credit
- Internet banking
- Portofel electronic

[34]

Plățile fără numerar [35]

De la economii la investiții

Ce facem când avem bani în plus

Procesul de economisire/investire

Economii - conform definiției clasice economiile reprezintă suma de bani rămasă după ce toate cheltuielile de consum personal sânt sustrate din venitul acumulat într-o perioadă de timp stabilită. Acești bani putem păstra acasă sau în portofel, dar cel mai prudent este să le păstrăm la o bancă. Cea mai simplă și accesibilă formă de a păstra economiile la o bancă comercială este în conturi curente sau depozite. Atunci când acumulăm rezerve de bani substanțiale, economiile pot fi utilizate pentru investiții. Piața financiară națională este limitată în număr de instrumente de economisire sau investire disponibile, dar totuși în perspectiva trebuie să cunoaștem aspectele și riscurile aferente.

Depozitele bancare

Principala formă de economisire disponibilă în țara noastră este depozitul bancar. Acest produs financiar constă în depunerea la bancă a unei sume de bani, pe o perioadă definită, pentru care banca plătește o dobândă. Bani după la bancă sunt plasați într-un cont iar deținătorul are dreptul să-i recupereze conform condițiilor din contract.

Pentru unele categorii de persoane banii păstrați la bancă pot reprezenta economii stringente pentru viața de zi cu zi, cum ar fi salariul, pensia, ajutorul de șomaj sau indemnizația persoanelor vulnerabile. Statul asigură depozitele plasate în băncile din Republica Moldova sub garanția Fondului de Garanții de Depozite, Fondului de Protecție și

Elementele procesului de economisire/investire, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Bancă comercială
- Depozit bancar
- FGDSB
- Plafon de garanțare
- Asociația de economii și

[36]

De la economii la investiții [37]

Creditul imobiliar

Când îți dorești casa ta...

Ce este un credit imobiliar

Creditul imobiliar este un împrumut (credit) cu ajutorul căruia o persoană își procură o locuință sau renovează locuința pe care o deține. Garanția în cadrul creditului imobiliar poate fi un alt bun imobil sau însăși locuința achiziționată. În cazul în care garanția este locuința achiziționată, creditul imobiliar mai este numit și credit ipotecar. Termenul „ipotecă” provine din limba latină - „hypotheca” și înseamnă un angajament dat ca garanție pentru un împrumut. Altfel spus, instituția financiară care îți acordă împrumutul este în realitate proprietarul imobilului până la rambursarea totală a sumei acordate.

Prin ce se deosebește creditul imobiliar de alte credite

Creditul imobiliar se acordă pe un termen îndelungat, chiar și până la 25 de ani. Când dorești să obținem un credit imobiliar trebuie să contribuim cu fonduri proprii la achiziționarea locuinței. Contribuția proprie variază de la 10% până la 30% din valoarea creditului și este necesară pentru ca instituția creditoare să fie sigură că persoana ce se angajează în acest contract, la fel, ar avea ceva de pierdut în cazul neachitării ratelor lunare. Pe lângă contribuția proprie mai este nevoie să dispunem și de un venit stabil, iar rata lunară aferentă creditului să nu depășească o anumită proporție din venitul respectiv (între 50% și 70% din venit). Atenție, întrucât durata creditului ipotecar este lungă, este important să ne asigurăm că avem siguranța locului de muncă în viitor.

La ce trebuie să fim atenți

Creditul imobiliar se acordă pe un termen îndelungat, chiar și până la 25 de ani. Când dorești să obținem un credit imobiliar trebuie să contribuim cu fonduri proprii la achiziționarea locuinței. Contribuția proprie variază de la 10% până la 30% din valoarea creditului și este necesară pentru ca instituția creditoare să fie sigură că persoana ce se angajează în acest contract, la fel, ar avea ceva de pierdut în cazul neachitării ratelor lunare. Pe lângă contribuția proprie mai este nevoie să dispunem și de un venit stabil, iar rata lunară aferentă creditului să nu depășească o anumită proporție din venitul respectiv (între 50% și 70% din venit). Atenție, întrucât durata creditului ipotecar este lungă, este important să ne asigurăm că avem siguranța locului de muncă în viitor.

Elementele unui credit imobiliar, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Rata dobânzii
- DAE
- Asigurare
- Suma creditului
- Contribuție personală
- Plata lunară
- Durata creditului
- Programul „Prima casă”

[38]

Creditul de consum

Când banii nu ne ajung...

Ce este un credit de consum?

Creditul de consum este un avans acordat de o instituție financiară pentru a putea face o cheltuielă atunci când nu aveți destui bani. În Republica Moldova băncile și organizațiile de creditare nebancaară sunt instituțiile care pot acorda credite persoanelor fizice în funcție de situația individuală a fiecărei. Chiar dacă creditele de consum pot fi acordate sub diferite forme, totuși elementele de bază rămân aceleași și trebuie înțelese de fiecare persoană.

Contractul de credit

Creditul este acordat în baza unei înțelegeri dintre instituția financiară și persoana fizică care apare sub forma unui contract. Există norme care stabilesc prevederile de bază ale contractului și care vă permit, la nevoie, să îl anulați. Astfel, Legea privind contractele de credit pentru consumatori stabilește informațiile care trebuie incluse în orice ofertă de creditare, cele mai importante fiind: (i) rata nominală a dobânzii și alte comisioane incluse; (ii) valoarea totală a creditului; (iii) dobânda anuală efectivă; (iv) durata contractului de credit; (v) valoarea totală plătită și valoarea ratelor lunare.

Legea prevede un termen de 14 zile în care consumatorul poate cere anularea contractului de credit. Nu sunteți obligat să vă justificați, dar trebuie să restituiți banii deja primiți plus dobânda. De asemenea, aveți dreptul, în orice moment, de a rambursa un credit mai devreme decât prevede contractul. În acest caz s-ar putea să fiți nevoiți să achitați anumite penalități, totuși, plata nu trebuie să depășească valoarea totală a dobânzilor „pierdute”

Elementele unui credit de consum:

- Rata dobânzii
- Comisioane
- Asigurare
- DAE
- Costul total al creditului
- Rata lunară
- Durata creditului

[40]

Dobânda anuală efectivă

Cât ne costă un credit...

➤ Cum alegem un credit?

În dorința de a atrage clienți, instituțiile care vor să ne împrumute bani fac publicitate în care ne prezintă diferit costurile unui credit. Să presupunem că dorim să luăm un împrumut de 1 000 de lei pentru un an cu demararea rambursării din a doua lună. Cum alegem între următoarele oferte:

1. Plată lunară de 100 lei (DAE = 42%)
2. Dobândă anuală de 10%, fără alte comisioane (DAE = 10,47%)
3. Dobândă de 0% cu comision lunar de administrare de 2% (DAE = 26,8%)

E firesc ca fiecare dintre noi să își dorească creditul al cărui cost total este cel mai mic pentru întreaga perioadă. Dar cum decidem atunci când ofertele sunt prezentate diferit...?

➤ Ce este DAE?

Pentru a putea compara mai multe oferte de credit se utilizează calculul de Dobândă Anuală Efectivă (DAE). Acesta include toate plățile pe care le facem pentru un împrumut exprimat ca procent anual din valoarea creditului. În situația ipotetică prezentată mai sus, oferta a doua ar avea cel mai mic DAE, fiind și cea mai convenabilă.

Așadar, pentru ca să nu ne rătăcim printre oferte și ca să nu scăpăm din vedere alte comisioane și taxe legate de împrumut, trebuie să ne uităm la DAE – cel mai eficient instrument pentru compararea produselor de la diferiți creditori.

Ce elemente conține DAE, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Rata dobânzii
- Comisioane
- Taxe
- Asigurare
- Perioada de împrumut

¹ Legea nr. 202 din 12.07.2013 privind contractele de credit pentru consumatori

[41]

Cât ne costă un credit [41]

Inflația – un fenomen monetar

➤ Ce este inflația ?

Inflația este un fenomen monetar care se manifestă prin majorarea prețurilor la bunuri și servicii într-o anumită țară, pentru o anumită perioadă de timp. Inflația erodează puterea de cumpărare a banilor, adică cu aceeași sumă de bani poți cumpăra mai puțin decât înainte. De obicei inflația este exprimată în forma procentuală, spre exemplu: Ritmul anual al inflației în luna decembrie 2019 a constituit 7,5% – adică pe parcursul ultimelor 12 luni din decembrie 2018 până în decembrie 2019 prețurile au crescut cu 7,5%.

➤ Care sunt cauzele și consecințele inflației ?

Din punct de vedere a teoriei economice inflația poate fi cauzată de mai mulți factori, inclusiv interni și externi: (1) Inflația cauzată de creșterea cererii agregate (majorarea cheltuielilor bugetare, creșterea salariilor, pensiilor, etc.), (2) Inflația cauzată de creșterea costului de producție (majorarea prețurilor interne și externe la materia primă, salariului) (3) Inflația cauzată de reducerea ofertei (condiții climatice nefavorabile – seceta, deprecierea bruscă a monedei naționale stimulează exporturile în defavoarea pieței interne).

Inflația poate fi considerată ca fenomen negativ sau pozitiv în dependență de profilul individual. Indivizii care dețin active tangibile, ex. imobil sau materie primă, se vor bucura de o inflație moderată deoarece prețul la ele va crește. Pe de altă parte indivizii care țin bani în numerar, și nu au investit, vor pierde din puterea de cumpărare din cauza inflației. În condiții perfecte există un nivel optim al inflației care stimulează procesul de investiții astfel contribuind la o creștere economică continuă.

Banca Națională a Moldovei (BNM) este autoritatea care are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Asta nu prevede stabilirea prețurilor la toate

Creșterea prețurilor, ce trebuie de reținut:

- Rata anuală a inflației
- IPC
- Putere de cumpărare
- Creșterea prețurilor
- Politică monetară
- Raport asupra inflației
- Masa monetară
- Prețul banilor

¹ Masa monetară reprezintă volumul de bani aflați în circulație la un moment dat. Spre exemplu, în Republica Moldova la sfârșitul anului 2019, masa monetară atinge valoarea de circa 90 mld. MDL.

[42]

Inflația [42]

Sistemul financiar

Sistemul financiar reprezintă un set de instituții care facilitează circulația pe piețele financiare a instrumentelor financiare. Altfel spus, sistemul financiar intermediază circulația banilor de la cei care acumulează economii (creditori) către cei care fac cheltuieli (debitori) pentru realizarea unor proiecte și pentru aceasta sunt gata să achite un anumit preț.

➤ **Și tu ești parte a sistemului financiar**

De cele mai multe ori, interacționăm cu sistemul financiar fără să ne dăm seama, atunci când achităm factura la telefon, schimbăm valută sau utilizăm cardul bancar. Dacă aceste operațiuni sunt relativ simple, atunci concepte precum inflația, dobânda, creditul, piața de capital și altele ne pot crea dificultăți. Înțelegerea sistemului financiar este foarte importantă pentru a putea lua decizii înțelepte care să sporească calitatea vieții noastre de zi cu zi. În același timp, ca și consumatori de servicii financiare suntem diferiți. Printre noi există persoane vulnerabile, cum ar fi persoanele cu venituri reduse, cele cu dizabilități, unele minorități etnice, familiile monoparentale, vârstnicii, etc.. De aceea, sistemul financiar tinde spre incluziunea tuturor, oferind produse conform necesităților fiecăruia.

➤ **Instituții financiare**

Circulația banilor este facilitată de anumite instituții cum ar fi băncile, organizațiile de creditare nebancaară, asociațiile de economii și împrumut și alte entități specializate. Deoarece este vorba despre banii cetățenilor săi, statul impune standarde stricte de activitate acestor instituții. În Moldova standardele sunt stabilite de Banca Națională a Moldovei și de Comisia Națională a Pieței Financiare. Totodată, alte instituții de stat au un rol specific în cadrul sistemului financiar, cum ar fi prevenirea și combaterea spălării banilor sau protecția consumatorilor de servicii financiare.

Actorii sistemului financiar național, asigură-te că îi cunoști pe toți:

- Banca Națională a Moldovei
- Comisia Națională a Pieței Financiare
- Bănci licențiate
- Organizații de creditare nebancaară
- Asociații de economii și împrumut
- Companii de asigurări
- Bursa de Valori a Moldovei

[43]

Sistemul financiar [44]

Tags

[note informative](#) [45][nota informativă](#) [46][educație financiară](#) [47]

Source URL:

<http://www.bnm.md/en/node/60227>

Related links:

[1] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-sa-stabilim-corect-obiectivele-financiare> [2] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-efectuam-un-transfer-de-bani-tara-si-sau-peste-hotare> [3] <http://www.bnm.md/ro/content/situatii-tipice-de-incalcare-drepturilor-consumatorilor-de-servicii-financiare> [4] <http://www.bnm.md/ro/content/ce-sunt-rezervele-internationale-si-ce-rol-joaca-economie-0> [5] <http://www.bnm.md/ro/content/ce-sa-facem-daca-nu-putem-achita-un-credit> [6] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-si-de-ce-sa-investim-la-burse> [7] <http://www.bnm.md/ro/content/de-ce-lumea-se-indreapta-spre-o-economie-cu-mai-putin-numerar-0> [8] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-ne-gestionam-rational-bugetul-personal> [9] <http://www.bnm.md/ro/content/comportamentul-rational-materie-de-creditare-pentru-persoanele-fizice> [10] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-asigurarile-de-viata-si-pensiile-private-ne-pot-pregati-de-pensionare> [11] <http://www.bnm.md/ro/content/ce-sunt-serviciile-de-investitii-si-cum-acestea-ne-ajuta-sa-accesam-piata-de-capital> [12] <http://www.bnm.md/ro/content/ce-facem-cu-economiile-pastram-cheltuim-sau-investim> [13] <http://www.bnm.md/ro/content/piramide-financiare-cum-evitam-capcanele> [14] <http://www.bnm.md/ro/content/platfomele-de-finantare-participativa-crowdfunding-crowdlending-crowdinvesting-cum> [15] <http://www.bnm.md/ro/content/ce-este-asigurarea-rca-cum-ne-ajuta-si-cat-costa> [16] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-evitam-supraindatorarea> [17] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-sa-ne-pregatim-din-timp-de-pensie> [18] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-investim-intelept-principalii-pasi-spre-o-investitie-avantajoasa> [19] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-sa-solicitati-un-imprumut-pentru-o-mica-afacere> [20] <http://www.bnm.md/ro/content/autoritatile-din-sistemul-financiar-si-atributiile-acestora> [21] <http://www.bnm.md/ro/content/s-produs-un-caz-asigurat-cum-solicitati-corect-despagubirea-si-care-sunt-erorile-de-evitat> [22] <http://www.bnm.md/ro/content/care-sunt-elementele-unui-contract-de-asigurare-si-la-ce-sa-fim-atenti-cand-il-semnam> [23] <http://www.bnm.md/ro/content/de-ce-asigurarile-sunt-importante-si-ce-tipuri-de-asigurari-avem-republica-moldova> [24] <http://www.bnm.md/ro/content/cum-sa-faci-plati-online-conditii-sigure-si-fara-riscuri> [25] <http://www.bnm.md/ro/content/la-ce-sa-fim-atenti-cand-luam-un-credit> [26] <http://www.bnm.md/ro/content/produse-financiare-ce-possibilitati-de-economii-si-investitii-sunt-pe-piata-financiara-din> [27] <http://www.bnm.md/ro/content/de-ce-dobanzile-se-pot-schimba-timp-si-ce-putem-face-pentru-ne-proteja> [28] <http://www.bnm.md/ro/content/inflatia-de-ce-apare-si-ce-instrumente-are-statul-pentru-mentine-stabilitatea-preturilor> [29] <http://www.bnm.md/ro/content/combaterea-falsului-cursul-valutar-este-format-si-modificat-de-bnm> [30] [http://www.bnm.md/files/9_Riscurile financiare notă 1.pdf](http://www.bnm.md/files/9_Riscurile_financiare_notă_1.pdf) [31] [http://www.bnm.md/files/9_Riscurile financiare notă.pdf](http://www.bnm.md/files/9_Riscurile_financiare_notă.pdf) [32] [http://www.bnm.md/files/8_Asigurarea Auto notă RO 1.pdf](http://www.bnm.md/files/8_Asigurarea_Auto_notă_RO_1.pdf) [33] [http://www.bnm.md/files/8_Asigurarea Auto notă RO.pdf](http://www.bnm.md/files/8_Asigurarea_Auto_notă_RO.pdf) [34] [http://www.bnm.md/files/7_Plățile fără numerar notă.pdf](http://www.bnm.md/files/7_Plățile_fără_numerar_notă.pdf) [35] [http://www.bnm.md/files/7_Plățile fără numerar notă 1.pdf](http://www.bnm.md/files/7_Plățile_fără_numerar_notă_1.pdf) [36] [http://www.bnm.md/files/Procesul de economisire investire.pdf](http://www.bnm.md/files/Procesul_de_economisire_investire.pdf) [37] [http://www.bnm.md/files/Procesul de economisire investire 1.pdf](http://www.bnm.md/files/Procesul_de_economisire_investire_1.pdf) [38] [http://www.bnm.md/files/5_Creditul imobiliar notă.pdf](http://www.bnm.md/files/5_Creditul_imobiliar_notă.pdf) [39] [http://www.bnm.md/files/5_Creditul imobiliar notă 1.pdf](http://www.bnm.md/files/5_Creditul_imobiliar_notă_1.pdf) [40] [http://www.bnm.md/files/4_%20Creditul%20de%20consum notă.pdf](http://www.bnm.md/files/4_%20Creditul%20de%20consum_notă.pdf) [41] [http://www.bnm.md/files/3_%20Dobânda%20anuală%20efectivă notă.pdf](http://www.bnm.md/files/3_%20Dobânda%20anuală%20efectivă_notă.pdf) [42] http://www.bnm.md/files/2_%20Inflația-.pdf [43] [http://www.bnm.md/files/1_Sistemul financiar.pdf](http://www.bnm.md/files/1_Sistemul_financiar.pdf) [44] http://www.bnm.md/files/1_%20Sistemul%20financiar.pdf [45] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=note informative](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=note_informative) [46] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=nota informativă](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=nota_informativă) [47] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=educație financiată](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=educație_financiată) [48] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=educație financiară](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=educație_financiară)